

ponovljeno izdanje *MAGNAE MORAVIAE FONTES HISTORICI – PRAMENY K DĚJINÁM VELKÉ MORAVY, I. ANNALES ET CHRONICAE – LETOPISY A KRONIKY*

U okviru istraživačkoga projekta »Středisko pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků moderních« koji se provodi na Odsjeku za klasične studije Filozofskoga fakulteta na Masarykovu sveučilištu u Brnu te u suradnji s Odsjekom za arheologiju i muzeologiju na istom fakultetu priređeno je i izdano 2008. godine drugo izdanje prvoga sveska serije *Magnae Moraviae fontes historici* (skr. MMFH). Da podsjetimo, riječ je o seriji od pet svezaka koji su, obuhvaćajući izvore i dokumente za povijest Velike Moravske, kako u širem europskom kontekstu, tako i u povezanosti s Bliskim Istokom i Bizantom, izlazili od 1966. do 1977. godine te pobudili veliko zanimanje znanstvenika i pokrenuli mnogobrojna pitanja od kojih je vjerojatno najpoznatije ono o samom položaju državne tvorevine koja je u 9. stoljeću postojala pod nazivom Velika Moravska i u kojoj su sveta braća Ćiril i Metod počeli svoju misiju među Slavenima. Vremenski okvir o kojem tekstovi prikupljeni u MMFH govore seže sve od 7. st., od vladavine Samona, pa do kraja 11. st. kada je Moravska u potpunosti pripojena Češkoj. Tek mali dio tekstova potječe iz Velike Moravske, odnosno većinom je riječ o franačkim, germanskim, anglosaskim, bizantskim i drugim izvorima, a nastajali su sve do 15. st. Pretežno su na latinskom jeziku,

no ima ih i na staroslavenskom, ruskom, grčkom, arapskom i drugim jezicima.

Premda nije riječ o kritičkom izdanju tekstova, izvori su onodobno, pod uredničkom palicom Dagmar Bartoňkove, † Lubomíra Havlíka, Zdeněka Masaříka i Radoslava Večerke, bili popraćeni usporednim prijevodom na češki te solidnim bibliografskim i povijesnim komentarom, a najčešće im je prethodio i kratak uvod s naznakom (najvažnijih) izdanja, odnosno rukopisa.

Prvi svezak okupio je historiografsku građu – najvredniji izvor za povijest Velike Moravske – anale i kronike, a među prikupljenom građom podatcima osobito obiluju *Annales Fuldenses*, *Annales Bertiniani*, *Annales Xantenses* te *Reginonis abbatis Prumiensis Chronicon*. Novo, drugo izdanje I. sveska čiji predgovor potpisuju Dagmar Bartoňková i Zdeněk Měřínský na prvi pogled izgleda prošireno i nadopunjeno, no zapravo je riječ o svojevrstnom reprintu izdanja iz 1966. godine kojemu je vještím kompiliranjem na odgovarajuća mjesta pripojena historiografska građa prvotno naknadno objavljena u IV. svesku pod *Supplementa*: novi izvori (npr. *Historia Salonitana*, *Historia episcoporum Pataviensium et ducum Bavariae*, *Notae de episcopis Pataviensibus*, *Augustini Olomucensis Episcoporum Olomucensium Series*) te neki drugi dijelovi već uvrštenih izvora (npr. *Annales*

Alamannici, Annales Bertiniani, Annales Fuldenses, Annales Iuvavenses maximi, Annales Sangallenses maiores, Annales Admuntenses, Annales s. Rudberti Salisburgenses, Chronicon Suevicum universale, Herimanni Augiensis Chronicon, Annalista Saxo, Auctarium Garstense).

Dok ovaj vrijedan posao pripajanja građe i ponovnog izdavanja davno rasprodanog sveska, čime je učinjen tek sitan korak u ponovnom popularizira-

nju vrijednoga djela MMFH, svakako treba pohvaliti, možemo samo, skupa s priređivačima novog I. sveska, izraziti nadu da će svesci MMFH uskoro izaći dopunjeni i prošireni brojnom novom građom te posuvsremenjeni s obzirom na nove znanstvene spoznaje, relevantnu bibliografiju i izdanja tekstova. Potreba za tim osjeća se već jako dugo.

JOZO VELA

BIBINJSKO GLAGOLJSKO TROKNJIŽJE

Velezaslužni i nezaboravni glagoljaš don Vlade Cvitanović prvi je počeo popisivati glagoljske kodekse Zadarske nadbiskupije. Njegov je prvi popis objavljen 1949. godine u *Starinama* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. To su u prvom redu matične knjige (krštenih, vjenčanih, umrlih, krizmanih, pričešćenih), pa *libri od broja duš, libri godova*, madrikule, razni kvaterani, *libri legatov*, blagajnički dnevници, knjige misnih intencija itd. Don Vladi su se pridružili glagoljaši: don Rube Filipi, don Ante Strgačić, don Petar Vlasanović, a nešto kasnije dr. Blaž Jurišić.

Nakon duge stanke njihov je rad nastavio (vjerojatno i dovršio) don Pavao Kero, ravnatelj Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru. On je pronašao i obradio 86 nepoznatih kodeksa. Shvativši vrijednost glagoljskih spomenika spojio je sve postojeće popise raznih autora, dodao popis novopronađenih kodeksa, pridodao one Štefanićeve i

Grbinove, i tako priredio popis od 430 bibliografskih jedinica. Ta knjiga, kako znamo, ima naslov *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, a objavljena je u nakladi Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru 2008. godine. Na kraju se knjige nalazi dodatak pod naslovom *Glagoljski kodeksi u samostanu sv. Pavla na Školjiću kod Preka*, koji ima 22 bibliografske jedinice. Sastavio ga je o. Božo Sučić. Pridodamo li taj rad Kerovu popisu, onda je ukupan broj glagoljskih spomenika 452 jedinice, što je veoma značajna zbirka.

Stalna izložba crkvene umjetnosti pošla je i dalje u razmišljanjima o vrijednosti glagoljskih spomenika, pa je odlučila objaviti najvrjednije kodekse u faksimilnom izdanju, kako bi postali pristupačniji znanstvenoj i kulturnoj javnosti. Pokrenula je niz pod naslovom *Monumenta glagolitica Archidioecesis Iadertinae*. Počelo se s matičnim knjigama, jer su one posebno zanimljive za